

Дмитро ГАНДЕЛЬМАН,
голова правління ЗАТ "Міська страхова компанія", член Президії МТСБУ

Основним принципом провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності є принцип солідарної відповідальності усіх учасників ринку за взяті на себе обов'язки кожного окремого учасника. Контроль за виконанням прийнятих страховиком ризиків здійснює МТСБУ. Для виконання зобов'язань неплатоспроможного страховика створені централізовані резервні фонди, якими управляє Дирекція МТСБУ.

Зміна порядку квотування бланків полісів -

додатковий елемент забезпечення виконання зобов'язань страховика

Якщо до 2009 року на ринку ОСЦПВ не було суттєвих підстав для хвилювань щодо неплатоспроможності та банкрутства страховиків - членів МТСБУ, то сьогодні вже є конкретні проблеми щодо неплатоспроможності ФГ "Страхові традиції", страхових компаній "Галактика" і "Вексель", зобов'язання яких по виплатах страхових відшкодувань по ОСЦПВ, за попередніми даними, вже складають 57,5 млн. грн., і експерти ринку прогнозують їхнє збільшення майже у два рази.

Одним з важелів впливу на виконання зобов'язань страховиком є лімітування видачі бланків полісів ОСЦПВ.

На початку 2005 року Президія МТСБУ запровадила принцип квотування або визначення кількості полісів (внутрішніх договорів страхування), яку страховик має право реалізувати протягом одного календарного року, в залежності від розміру гарантійного внеску до Фонду захисту потерпілих та розміру фінансового забезпечення.

Розмір гарантійного внеску і розмір фінансового забезпечення вираховувались в євро. Цей принцип був справедливим до початку реалізації полісів ОСЦПВ зразка 2005 року. Однак у процесі роботи страховиків з'ясувалося, що страхові компанії продають різну кількість полісів протягом року, у результаті чого в кожній з них виникає різне фінансове забезпечення одного проданого полісу. Так, компанія, що продала 1 млн. полісів у рік, підтверджувала фінансове забезпечення, рівне 1 євро на

один проданий поліс. У той же час, компанія, що продала протягом року 10 тис. полісів, гарантувала фінансове забезпечення на один проданий поліс у розмірі 20 євро. Особливо це стосувалося крупних страховиків, які, по суті, мали можливість безлімітного збільшення кількості реалізації полісів, відповідно, й необґрунтованого збільшення залишків бланків полісів.

Таким чином Президія МТСБУ дійшла висновку, що порядок квотування кількості полісів потребує відповідних змін, які б впроваджували систему контролю за забезпеченням виконання зобов'язань страховика, "справедливого" квотування або визначення кількості полісів для реалізації, стимулювали б Страховиків до поповнення Централізованих страхових резервних фондів, а також сприяли б підвищенню відповідальності та контролю за обігом бланків полісів. Новий порядок був затверджений на засіданні Президії МТСБУ 7 липня 2010 року.

Таблиця.

Кількість полісів з розрахунку на 1 календарний рік (штук)	Розмір гарантійного внеску (еквівалент євро)	Розмір фінансового забезпечення (еквівалент євро)
До 50 000	100 000	100 000
50 001 - 75 000	100 000	200 000
75 001 - 150 000	200 000	200 000
150 001 - 300 000	300 000	300 000
300 001 - 500 000	400 000	400 000
Понад 500 000	500 000	500 000

Суть нового порядку квотування бланків полісів внутрішніх договорів страхування полягає у наступному:

1. Виключається фінансове забезпечення, яке гарантувалося банківськими гарантіями, депозитами страховиків, переданими у якості застави в МТСБУ і т.п.

2. Скасована можливість одержання безлімітної кількості бланків полісів.

3. Відбулася прив'язка кількості виданих бланків до фінансового стану компанії.

При вступі до МТСБУ страховик повинен внести гарантійний внесок у сумі, рівній еквіваленту 100 000 євро на дату оплати, після цього даний страховик має можливість одержати 50 000 полісів.

Кількість бланків полісів, яку страховик має право отримати для використання протягом року, визначається один раз на рік в залежності від залишку коштів страховика у Фонді захисту потерпілих на дату розрахунку. Тобто встановлюється пряма залежність кількості бланків від розміру сформованого Страховиком залишку коштів у Фонді.

Подальше одержання страховиком полісів ОСЦПВ визначається у порядку, затвердженому на засіданні Президії МТСБУ 7 липня 2010 року.

Порядок визначення кількості бланків внутрішніх договорів страхування, які має право отримати страховик – член МТСБУ

1. Кількість бланків для укладання внутрішніх договорів, що страховик має право отримати протягом дванадцяти місяців ($КБ_{роз.}$). Визначається один раз на рік та розраховується, виходячи з оцінки фінансового стану страховика та його залишку коштів у ФЗП за формулою:

$$КБ_{роз.} = КБ_{вст.} / K + (ЗК - МГВ) / (10 \times K) \quad (1)$$

де:

$КБ_{вст.}$ – кількість бланків (50 000 штук), які страховик має право отримати за мінімальним гарантійним внеском страховика у Фонді захисту потерпілих.

$КБ_{вст.}$ може змінюватись за рішенням Загальних зборів членів МТСБУ.

$ЗК$ – залишок коштів страховика у Фонді захисту потерпілих на дату розрахунку, яка встановлюється Президією МТСБУ;

$МГВ$ – мінімальний гарантійний внесок до Фонду захисту потерпілих (еквівалент 100 000 євро на дату внесення);

$К$ – коефіцієнт, який встановлюється Президією за методикою, затвердженою Загальними зборами членів МТСБУ.

2. Кількість бланків внутрішніх договорів страхування, які страховик має право отримати у поточному році ($КБ_{річ.}$). Розраховується станом на 1 січня поточного року за наступною формулою:

$$КБ_{річ.} = КБ_{роз.} - ЗБ \quad (2)$$

де:

$ЗБ$ – залишки бланків, що знаходяться на обліку у страховика станом на дату розрахунку.

3. Страховик має право отримати додаткову кількість бланків внутрішніх договорів страхування протягом 12 місяців за умови збільшення розміру гарантійного внеску до ФЗП. Додаткова кількість таких бланків визначається за формулою:

$$ДКБ = ЗГВ / (10 \times K) \quad (3)$$

де:

$ДКБ$ – додаткова кількість бланків;
 $ЗГВ$ – сума збільшення розміру гарантійного внеску до ФЗП.

У разі отримання страховиком додаткової кількості бланків ($ДКБ$) за умови збільшення розміру гарантійного внеску до ФЗП, показники $КБ_{роз.}$ та $КБ_{річ.}$ для такого страховика відповідно збільшуються.

4. Обсяг чергового замовлення страховиком бланків внутрішніх договорів страхування ($ЧЗБ$) визначається за формулою:

$$ЧЗБ \leq КБ_{річ.} - КБ_{отр.} \quad (4)$$

де:

$КБ_{отр.}$ – кількість бланків внутрішніх договорів страхування, отриманих страховиком у поточному році.

Протягом поточного року при наданні дозволу страховику на отримання чергового замовлення бланків ($ЧЗБ$), залишки таких бланків, що знаходяться на обліку у страховика, Дирекцією МТСБУ не враховуються.

Але ж замовити виготовлення та отримати протягом року страховик має право розраховану кількість бланків за вирахуванням залишків бланків на дату розрахунку.

Проте, при розрахунку кількості бланків нового зразка, які почнуть реалізовуватись з 1 січня 2011 року, залишки бланків попереднього зразка враховуватись не будуть.

Надалі страховик може збільшити кількість одержуваних бланків, запла-

тивши до фонду захисту потерпілих за один одержуваний поліс суму, рівну $10 \cdot K$.

При цьому кількість бланків, які одноразово можуть знаходитися у страховика, не повинна перевищувати 50% від кількості використаних бланків за останні 12 місяців.

Дана норма застосовується для підвищення відповідальності страховика щодо контролю за обігом бланків та кількістю невикористаних бланків.

Також слід наголосити, що замовлення страховика на виготовлення бланків розглядається Дирекцією МТСБУ за умов відсутності у такого страховика заборгованості перед МТСБУ щодо сплати членських внесків, гарантійних внесків та відрахувань до централізованих страхових резервних фондів, відрахувань до фонду попереджувальних заходів МТСБУ, а також інших порушень, перелік яких визначений Президією МТСБУ та Загальними зборами повних членів МТСБУ в межах їх компетенції.

Новий порядок квотування, замовлення та отримання бланків полісів ОСЦПВ є особливо актуальним напередодні впровадження застосування бланків полісів нового зразка, тому що він враховує недоліки, які були присутні у попередньому порядку квотування, та детально регламентує процеси отримання, обліку, обігу та зберігання бланків полісів.

Таким чином, застосування прийнятого Президією МТСБУ нового порядку квотування, замовлення та отримання бланків полісів ОСЦПВ дозволить вирішити значимі питання, які є запорукою забезпечення виконання зобов'язань страховика, а саме:

- поповнення фонду захисту потерпілих у складі централізованих страхових резервних фондів;

- пом'якшення важкості наслідків можливого банкрутства або неплатоспроможності страховика;

- скорочення кількості залишків бланків, отриманих "про запас" у СК, як засіб підвищення контролю за їх збереженням, обліком, обігом та зберіганням бланків;

- запобігання шахрайським діям та неконтрольованій реалізації бланків страхових полісів;

- досягнення "справедливого" визначення кількості бланків полісів, яку компанія може отримати для реалізації, виходячи з розміру гарантійного внеску та залишку коштів у ФЗП відповідної компанії. ■